

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 3. septembra 1879.

Obseg: Kmetovalcev avstrijskih prva zahteva od novega ministerstva. — Kedaj je treba za odpust davka gosposki naznaniti škodo po ognji, toči ali povodnji, da se čas ne zamudi? — Prijazna beseda vipavskim kmetovalcem. (Dal.) — Kmetovalci, ne zabite koristnega vam gipsa! — Gospodarske novice. — Obrtniške novice. — Radomljaska dolina v starem veku. — Jezikoslovne opazke. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Kmetovalcev avstrijskih prva zahteva od novega ministerstva.

S polnim zaupanjem pozdravljajo kmetovalci novega ministra za kmetijstvo grofa Falkenhayna, prav tako pa tudi obrtniki avstrijski barona Korb-Weidenheima, kajti oba sta velika posestnika sama in poznata velike teŹnje kmetijstva in obrtnijstva, pa sta tudi uŹe dosedaj veĉkrat razodela, da imata srce za olajšanje kmetijskih in obrtnih bremen.

Vemo, da se povsod odmeva glas po znižanju davkov, ki so res toliki, da uniĉujejo eksistenco onih, ki živijo od kmetijstva in obrtnijstva. Al da se v veliki drŹavi mašinarija davkarska preuredi in o davkih doseŹe polajšava, treba, da se sistema gospodarstva drŹavnega v vsem predrugaĉi, da se zmanjšajo stroški uprave, po katerih bode mogoĉe, znižati drŹavne dohodke, to je, davke in med temi v prvi vrsti zemljiške davke. Da se vse to v boljši red spravi, treba bode uŹe še nekoliko potrpljenja.

Al nekaj druzega je, kar se mora in more brŹ storiti kmetijstvu na pomoĉ, in to je, da se Źitu, Źivini in drugim pridelkom tujih vnanjih drŹav, ki se pripeljejo v Avstrijo, naloŹi primerna, to je, tolika colnina, da tuje blagó ne potlaĉi v nič naše domaĉe.

„Svobodna kupĉija“ je lepa misel, lep gospodarski ideal, al vlada mora varovati domaĉine, da zavoljo „lepe misli“ ne pridejo v nič. Će vidimo, kako so Nemĉija, kako Francija, kako Anglija zaĉele s colnino misliti za varstvo svojih domaĉih pridelkov, da jih niŹja cena tujih ob tla ne dene, je paĉ skrajni ĉas, da tudi Avstrija svoje oĉi odpre in stori, kar je treba, da se odvrnejo še veĉe nadloge, ki Źugajo kmetijstvu avstrijskemu s tem, da v Avstrijo dobimo ameriĉanskega Źita in Źivine, ruskega Źita in Źivine, avstralijske volne itd. po tako nizki ceni, po kateri ne enega ne druzega naši domaĉi kmetovalci še pridelati ne morejo! Denite po „svobodni tuji kupĉiji“ naše domaĉe kmetijstvo v nič, ki je eden glavnih stebrov drŹavi, pa bodo trpeli vsi drugi stanovi. Naj so nam gori navedene tuje drŹave zgled, katere tuje blagó in tujo Źivino obkladajo z visoko colnino, in tako domaĉe varujejo hudega pritiska vnanjega.

Amerika in Rusija, na primer, imate neizmerne zaklade Źita in Źivine, katere lahko sipljete v Avstrijo

tako, da zaduŹujete domaĉe naše gospodarstvo. Će uŹe zdaj pod bremenom velikih davkov komaj dihamo naši kmetovalci, kaj bode še le tedaj, ako uvoŹnja tujih pridelkov ostane prosta primerne colnine?

Poglejmo si le bogato severno Ameriko. Leta 1860. je iz Źita, Źivine in druzega blagá, ki ga je v tuje deŹele prodala, skupila 632 milijonov gold., — leta 1870. uŹe 752 milijonov, in lansko leto celó 1360 milijonov gold. in ĉez polovico tega denarja je skupila iz prodanih kmetijskih pridelkov!

Ozir na vse to nam daje pravico, zahtevati od novih ministrov kupĉijstva in kmetijstva, da gredó nemudoma na delo za varstvo domaĉega kmetijstva, pa nas navdaja tudi polno zaupanje, da bosta podpirana od vseh konservativnih poslancev drŹavnega zbora, vse storila, da se odvrnejo nadloge avstrijskemu kmetijstvu.

Kedaj je treba za odpust davka

gosposki naznaniti škodo po ognji, toĉi ali povodnji, da se čas ne zamudi?

„Novice“ vedno skrbeĉe za korist domaĉega kmetijstva so v zadnjem listu o gori navedenem vprašanji razglasile razsodbo c. k. upravne sodnije dunajske, katera pa za kranjsko deŹelo ni veljavna,*) ker jej nasproti stoji razglas bivše ilirske gubernije od 25. novembra 1843., št. 28.843, kateri med druzim naznanja, da vsled sklepa Nj. veliĉanstva od 13. maja 1843. leta in c. k. dvornega ukaza od 6. novembra leta 1843., št. 15.642, se ima zarad odpusta davka a) škoda po ognji v 3 dneh, b) škoda po toĉi in vodi pa v 8 dneh do tiĉni davkini gosposki pod zgubo pravice do odpusta davka naznaniti; tedaj za naznanila Źkode po toĉi in vodi ni taka hitrica.

V omenjenem razglasu se pa ne doloĉuje, da se mora škoda pismeno naznaniti, tedaj se sme to tudi ustmeno, to je, z besedo zgoditi. Umeje se pa, da mora ustmeno naznanilo pri c. kr. gosposki se v zapisnik vpisati in od naznanilca podpisati; drugaĉe naznanilo ni veljavno.

*) Gosp. Robiĉu se zahvalujemo za ta popravek in celo drugo pojasnilo. Ker v zadnjem našem listu naznanjena razsodba c. k. dunajske upravne sodnije se res tiĉe nekega posestnika v Galiciji, smo po takem mi na Kranjskem zaradi toĉe in povodinj na boljem. Naj bi rodoljubi na Źtajarskem, KoroŹkem, Primorskem izvedeli, kako je pri njih s to postavo.

Vred.